МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Класичний фаховий коледж

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл)
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	Менеджмент організацій

Затверджено рішенням Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої та вищої освіти Класичного фахового коледжу СумДУ

Протокол від 31 серпня 2021 р. № 2
Голова Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої та вищої освіти
_____ В.В. Рязанцев
(підпис)

Конотоп 2021 р.

ДАНІ ПРО РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ

Розробник: Щербина Ольга Володимирівна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету

Рецензування робочої програми навчальної дисципліни	Міхєєва О.А. (прізвище, ініціали) головний бухгалтер Виробничого підрозділу Конотопської дистанції електропостачання регіональної філії «Південно-Західна залізниця» публічного акціонерного товариства «Українська залізниця» (посада рецензента) Затверджено рішенням засідання експертної ради роботодавців протокол від 31.08.2021 р. № 1
Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проєктної групи (РПГ) освітньої програми «Менеджмент організацій»	протокол 31.08.2021 р. від № 1 Керівник РПГ (гарант освітньої програми) _____ (підпис) Т.В. Гребеник (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії «Менеджмент»	протокол 31.08.2021 р. від № 1 Голова циклової комісії _____ (підпис) О.В. Сосненко (прізвище, ініціали)

Дані про перегляд силабусу навчальної дисципліни:

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до силабусу з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено			
		Дата та номер протоколу засідання РПГ	Підпис керівника РПГ (гаранта освітньої програми)	Дата та номер протоколу засідання циклової комісії	Голова циклової комісії

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Економічний аналіз
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Щербина Ольга Володимирівна, Весперіс Світлана Зієдонисівна, викладачі Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл) НРК України – 5 рівень; FQ-EHEA – короткий цикл; QF-LLL – 5 рівень.
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 4-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 80 годин становить контактна робота з викладачем (60 годин лекцій, 20 годин практичних занять), 70 годин становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов’язкова навчальна дисципліна циклу професійної підготовки за спеціальністю
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з: «Вища математика (зі змістовим модулем «Теорія ймовірностей і математична статистика»)
Додаткові умови	Без додаткових умов
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є формування комплексних знань та практичних навичок щодо системного оцінювання діяльності господарських суб'єктів, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
Тема 1. Теоретичні основи економічного аналізу Предмет, об'єкти і зміст економічного аналізу. Завдання економічного аналізу і його місце в системі управління виробництвом. Місце економічного аналізу та його місце в системі управління виробництвом. Види економічного аналізу. Предмет, об'єкти і зміст економічного аналізу. **Тема 2. Організація та інформаційне забезпечення економічного аналізу** Етапи проведення економічного аналізу та виконавці аналітичних робіт. Інформаційне забезпечення економічного аналізу підприємницької діяльності. Оформлення результатів економічного аналізу.	

Тема 3. Методи та прийоми економічного аналізу
Сутність методу та методики економічного аналізу. Традиційні методи обробки економічної інформації в економічному аналізі. Моделювання факторних систем. Способи виміру впливу факторів у детермінованому аналізі.
Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції
Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва та реалізації продукції. Аналіз обсягів виробництва продукції. Аналіз асортименту та структури продукції. Аналіз ритмічності виробництва та комплектності продукції. Аналіз реалізації продукції і виконання договірних зобов'язань. Аналіз якості продукції. Аналіз резервів збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції.
Тема 5. Аналіз витрат і собівартості продукції
Завдання та інформаційна база аналізу витрат і собівартості продукції. Аналіз витрат на гривну товарної продукції. Аналіз загальної суми витрат на виробництво товарної продукції. Аналіз собівартості окремих виробів. Аналіз витрат за центрами відповідальності. Аналіз виконання плану собівартості товарної продукції за статтями калькуляції. Визначення резервів зниження собівартості.
Тема 6. Аналіз використання персоналу підприємства
Завдання і джерела для аналізу персоналу. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом. Аналіз використання робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз ефективності використання персоналу підприємства. Аналіз витрат на оплату праці. Резерви підвищення продуктивності праці та скорочення витрат на оплату праці.
Тема 7. Аналіз основних промислово-виробничих фондів
Завдання і джерела інформації для аналізу основних фондів . Аналіз наявності і структури основних фондів. Аналіз стану і руху основних фондів. Аналіз ефективності використання виробничих основних фондів. Резерви підвищення ефективності використання основних фондів.
Тема 8. Аналіз використання виробничої потужності
Завдання аналізу виробничої потужності і джерела інформації. Аналіз чинників збільшення виробничої потужності. Аналіз використання виробничих площ підприємства. Аналіз завантаженості виробничих потужностей. Резерви підвищення ефективності використання виробничих потужностей.
Тема 9. Аналіз забезпечення та використання матеріальних ресурсів на підприємстві
Завдання та інформаційна база аналізу матеріальних ресурсів. Аналіз забезпечення матеріальними ресурсами. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Шляхи підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.
Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства
Завдання та інформаційна база економічного аналізу прибутковості підприємства. Аналіз динаміки та складу фінансових результатів підприємства. Аналіз фінансових результатів від основної операційної діяльності. Формалізований аналіз прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз резервів зростання прибутку. Аналіз рівня рентабельності підприємства. Аналіз розподілу та використання прибутку.
Тема 11. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу
Поняття і значення маржинального аналізу. Аналіз маржі покриття (маржинального прибутку). Методика маржинального аналізу прибутку. Визначення беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства. Аналіз факторів зміни беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства. Прийняття управлінських рішень (збільшення виробничої потужності, прийняття додаткового замовлення за ціною нижче критичного рівня, «виробляти або купувати») на основі маржинального аналізу.
Тема 12. Аналіз ефективності та інтенсивності використання капіталу підприємства
Показники ефективності та інтенсивності використання капіталу. Факторний аналіз рентабельності операційного та сукупного капіталу. Оцінка ефективності використання позикового капіталу. Ефект фінансового важеля. Аналіз прибутковості власного та акціонерного капіталу.
Тема 13. Аналіз фінансового стану підприємства

Завдання та інформаційна база економічного аналізу. Аналіз динаміки складу і структури активів підприємства та джерел їхнього фінансування. Аналіз абсолютних і відносних показників фінансової стійкості підприємства. Аналіз ліквідності й платоспроможності підприємства. Аналіз ділової активності. **Тема 14. Діагностика ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання** Поняття, види і причини банкрутства. Методи діагностики ймовірності банкрутства. Шляхи фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання	
5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни	
Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:	
РН1.	Оволодіти принципами, засобами, методами та навичками економічного аналізу з метою формування ефективних управлінських рішень, а також формування й удосконалення економічного мислення.
РН2.	Визначати та аналізувати концептуально-понятійні основи та аспекти економічних явищ та процесів, їх взаємозв’язок та взаємозалежність.
РН 3.	Проводити дослідження та визначати вплив окремих факторів на економічні показники, оцінювати досягнуті результати, виявляти резерви підвищення ефективності функціонування підприємства.
РН 4.	Виявляти тенденції та закономірності формування та розвитку соціально-економічних і трудових відносин і економічних явищ за допомогою інструментарію економічного аналізу.
6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів	
Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:	
ПРН 4.	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
ПРН 5.	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
ПРН 11.	Виявляти навички документаційного забезпечення управління, ідентифікувати джерела, формувати та аналізувати необхідну обліково-аналітичну інформацію в процесі управління.
7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
Тема 1. Теоретичні основи економічного аналізу	
Л 1.	Предмет, об'єкти і зміст економічного аналізу. Завдання економічного аналізу і його місце в системі управління виробництвом. Види економічного аналізу. Предмет, об'єкти і зміст економічного аналізу.
Тема 2. Організація та інформаційне забезпечення економічного аналізу	
Л 2.	Етапи проведення економічного аналізу та виконавці аналітичних робіт. Інформаційне забезпечення економічного аналізу підприємницької діяльності. Оформлення результатів економічного аналізу.
Тема 3. Методи та прийоми економічного аналізу	

Л 3.	Сутність методу та методики економічного аналізу. Традиційні методи обробки економічної інформації в економічному аналізі. Моделювання факторних систем.
Л 4.	Способи виміру впливу факторів у детермінованому аналізі. Основи стохастичного аналізу.
ПЗ 1.	Методичні прийоми стохастичного та детермінованого аналізу.
Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції	
Л 5.	Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва та реалізації продукції. Аналіз обсягів виробництва продукції. Аналіз асортименту та структури продукції. Аналіз ритмічності виробництва та комплектності продукції.
Л 6.	Аналіз реалізації продукції і виконання договірних зобов'язань. Аналіз якості продукції. Аналіз резервів збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції.
ПЗ 2.	Аналіз виробництва і реалізації продукції.
Тема 5. Аналіз витрат і собівартості продукції	
Л 7.	Завдання та інформаційна база аналізу витрат і собівартості продукції. Аналіз витрат на гривну товарної продукції. Аналіз загальної суми витрат на виробництво товарної продукції. Аналіз витрат за центрами відповідальності.
Л 8.	Аналіз собівартості окремих виробів. Аналіз виконання плану собівартості товарної продукції за статтями калькуляції. Визначення резервів зниження собівартості.
ПЗ 3.	Аналіз витрат та собівартості продукції (робіт, послуг).
Тема 6. Аналіз використання персоналу підприємства	
Л 9.	Завдання і джерела для аналізу персоналу. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом. Аналіз використання робочого часу.
Л 10.	Аналіз продуктивності праці. Аналіз ефективності використання персоналу підприємства.
Л 11.	Аналіз витрат на оплату праці. Аналіз фонду оплати праці. Резерви підвищення продуктивності праці та скорочення витрат на оплату праці.
ПЗ 4.	Аналіз персоналу підприємства та витрат на оплату праці.
Тема 7. Аналіз основних промислово-виробничих фондів	
Л 12.	Завдання і джерела інформації для аналізу основних фондів . Аналіз наявності і структури основних фондів. Аналіз стану і руху основних фондів.
Л 13.	Аналіз ефективності використання виробничих основних фондів. Резерви підвищення ефективності використання основних фондів.
ПЗ 4.	Аналіз основних фондів.
Тема 8. Аналіз використання виробничої потужності	
Л 14.	Завдання аналізу виробничої потужності і джерела інформації. Аналіз чинників збільшення виробничої потужності. Аналіз використання виробничих площ підприємства. Аналіз завантаженості виробничих потужностей. Резерви підвищення ефективності використання виробничих потужностей.

Тема 9. Аналіз забезпечення та використання матеріальних ресурсів на підприємстві	
Л 15.	Завдання та інформаційна база аналізу матеріальних ресурсів. Аналіз забезпечення матеріальними ресурсами.
Л 16.	Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Аналіз прибутку на гривню матеріальних витрат. Шляхи підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.
ПЗ 5.	Аналіз забезпечення та ефективності використання матеріальних ресурсів.
Тема 10. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	
Л 17.	Завдання та інформаційна база економічного аналізу прибутковості підприємства. Аналіз динаміки та складу фінансових результатів підприємства. Аналіз фінансових результатів від основної операційної діяльності.
Л 18.	Формалізований аналіз прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз резервів зростання прибутку. Аналіз рівня рентабельності підприємства. Аналіз розподілу та використання прибутку.
ПЗ 6.	Аналіз прибутку і рентабельності підприємства.
Тема 11. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу	
Л 19.	Поняття і значення маржинального аналізу. Аналіз маржі покриття (маржинального прибутку). Методика маржинального аналізу прибутку.
Л 20.	Визначення беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства. Аналіз факторів зміни беззбиткового обсягу продажів і зони безпеки підприємства.
Л 21.	Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу: 1) рішення про збільшення виробничої потужності; 2) рішення щодо спеціального замовлення; 3) рішення про прийняття додаткового замовлення за ціною нижче критичного рівня, 4) рішення «виробляти або купувати»; 5) рішення щодо скорочення діяльності; 6) рішення «продавати чи переробляти далі»
ПЗ 7.	Маржинальний аналіз в управлінні підприємством.
Тема 12. Аналіз ефективності та інтенсивності використання капіталу підприємства	
Л 22.	Оцінка ефективності використання позикового капіталу. Ефект фінансового важеля. Аналіз прибутковості власного та акціонерного капіталу.
Л 23.	Показники ефективності та інтенсивності використання капіталу.
Л 24.	Факторний аналіз рентабельності операційного та сукупного капіталу.
ПЗ 8.	Аналіз використання капіталу підприємства.
Тема 13. Аналіз фінансового стану підприємства	
Л 25.	Завдання та інформаційна база економічного аналізу. Аналіз динаміки складу і структури активів підприємства та джерел їхнього фінансування.
Л 26.	Аналіз абсолютних і відносних показників фінансової стійкості підприємства. Аналіз ліквідності й платоспроможності підприємства.
Л 27.	Аналіз ділової активності. Шляхи поліпшення фінансового стану підприємства.
ПЗ 9.	Аналіз фінансового стану підприємства.
Тема 14. Діагностика ймовірності банкрутства суб'єкта господарювання	

Л 28.	Поняття, види і причини банкрутства.
Л 29.	Методи діагностики ймовірності банкрутства (методи Альтмана, Лісса, Таффлера, Коххана і Гольдера, Чессера.).
Л 30.	Шляхи фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання. Процедура санації підприємства. Джерела фінансування санаційних заходів.
ПЗ 10.	Прогнозування ймовірності банкрутства підприємств.
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Виконання практичних завдань
НД 2.	Підготовка та презентація доповіді
НД 3.	Підготовка до тестування.
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Інтерактивні лекції.
МН 2.	Лекції-дискусії.
МН 3.	Практико-орієнтоване навчання (виконання розрахунково-аналітичних завдань).
МН 7.	Мобільне навчання (m-learning).
МН 8.	Змішане навчання (blended-learning)

Лекції (інтерактивні, лекції дискусійного характеру) надають студентам матеріали (візуальні, у вигляді відео, із застосуванням мультимедійних технологій) щодо принципів, засобів, методів здійснення економічного аналізу з метою формування ефективних управлінських рішень, а також формування й удосконалення економічного мислення, що є основою для самостійного та аудиторного навчання здобувачів освіти, надають знання й розуміння предметної області та професійної діяльності (РН 1). Лекції доповнюються практичними заняттями, що пропонують студентам здатність використовувати понятійні основи та аспекти економічних явищ й процесів, їх взаємозв'язок та взаємозалежність, а також вміння деталізувати, систематизувати та моделювати економічні явища та процеси (РН 2 та РН 3). Самостійному навчанню сприятиме робота в невеликих групах для підготовки презентацій, які будуть проаналізовані, обговорені та продемонстровані в рамках практико-орієнтованого навчання (РН 4). Гнучкість, доступність та персоніфікація навчання забезпечується m-learning з використанням мобільних пристроїв. Навчання через blended-learning з використанням LMS MOODLE (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/), в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно он-лайн, дозволяє створити комфортне освітнє цифрове середовище та забезпечити індивідуальну траєкторію навчання. Поєднання традиційних і нетрадиційних методів навчання з використанням інноваційних технологій: лекції-візуалізації; імітаційні ситуаційні завдання; лекція (оглядова/тематична/дискусійна); практичні заняття (презентація/ робота в малих групах).

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання

A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
C	В загальному правильна робота з певною кількістю помилок		74-81
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	35-59
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни		0-34

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені наступні методи поточного формативного оцінювання: опитування студента на практичному занятті та усні коментарі викладача за його результатами, виконання практичних завдань, проведення розрахунків на основі фінансової звітності підприємства, настанови викладача в процесі підготовки до виконання тестових завдань, оцінювання поточного тестування.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Методи оцінювання:

М 1.	Опитування.
М 2.	Тестування в LMS MOODLE.

В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в LMS MOODLE (http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/):

1. Тест. Теоретичні основи та інформаційна база економічного аналізу
2. Тест. Аналіз виробництва та реалізації продукції.
3. Тест. Аналіз витрат і собівартості продукції.
4. Тест. Аналіз використання персоналу підприємства.
5. Тест. Аналіз основних фондів.
6. Тест. Аналіз матеріальних ресурсів.
7. Тест. Аналіз фінансових результатів діяльності.
8. Тест. Прийняття управлінських рішень на основі маржинального аналізу.
9. Тест. Аналіз фінансового стану підприємства.
10. Тест. Діагностика ймовірності банкрутства.
11. Тест. Модульний контроль № 1.
12. Тест. Модульний контроль № 2.

Форма підсумкового контролю – залік.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН 1.	Мультимедіа

ЗН 2.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)
10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	
Основна література	1. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності:підручник. Львів: Вид-во «Львівська політехніка», 2019. 320 с.
Допоміжна література	1. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник /за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 384 с. 2. Аналіз господарської діяльності: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Житомир: ЖДТУ, 2016. URL: http://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/17806/mod_resource/content/1/AGD_metod_samost _OEM 3. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2013. 85 с. URL: http://hrabovecky.vk.vntu.edu.ua/file/dcca722eb5be70aed019619b8182306c.pdf 4. Економічний аналіз : навч. посіб. / Н.В. Мішеніна, Г.А. Мішеніна, І.Є. Ярова. Суми: СумДУ, 2014. 306 с. URL: http://lib.sumdu.edu.ua/library/ DocDescription?doc_id=430583 5. Кулик А.В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Київ: ДП «Вид.дім «Персонал», 2018. 452 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/ book/teoria_ekon_analizu_2018.pdf 6. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз господарської діяльності (практикум): навч. посібник / І.М. Парасій-Вергуненко, Г.А. Ямборко.; за ред. проф. Л.М. Кіндрацької. Київ: КНЕУ, 2013. 376 с. 7. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. Київ: Знання, 2005. 664 с. URL: https://westudents.com.ua/knigi/123-ekonomchniy-analz-dyalnost-pdprimstva-savitska-gv.html
Інформаційні ресурси в Інтернеті	1. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: www.icps.kiev.ua 2. Фінансовий аналітик-сервіс. URL: www.fas.com.ua 3. Українське товариство фінансових аналітиків. URL:www.usfa.kiev.ua 4. Періодичні видання (журнали, тижневики): – Актуальні проблеми економіки: http://eco-science.net/Arhive.html. – Економіка України: https://journals.ua/business/ekonomika-ukrainy-ukrainskiy – Ефективна економіка: www.economy.nayka.com.ua. – Економіка, фінанси, право: efp.in.ua/arhiv-nomeriv. – Економіст: ua-ekonomist.com 5. Сайти державних органів влади: – www.rada.gov.ua - сайт Верховної Ради України. – www.kmu.gov.ua - сайт Кабінету Міністрів України. – www. ukrstat.gov.ua - сайт Державної служби статистики України – www.me.gov.ua - сайт Міністерства економіки України